

Paoroe Ooka Simiyame Koorintio Paoro Iyojurewa

Teepotari

¹ Kúíra. Paoro neeea, Riosi e'rarie Eesusie weratiame, Apoe Riosie Weratiamee. Neeea Timoteo iyotetekao, i'ka iyojura iyotesa uhjurenania, Koorintio mochikameopua tiopachi, yooma Aakaya weewarachiami mochikameopua tiameo, yooma wa'ami mochikameopua, Riosie piipatetiameo. ² Neeea taamo Noono Riosio, Apoe Eesusi Riosie Weratiameopua tiameo, aamo iikachio, ta'iria mochijera kiajerenania.

Paoro kokosa tiiame aiwaka yasitoa

³ Apoe Eesusi Noonora Riosio, taamo Paamira Weerakameopua, kaawe e'rewa chaachapapuamepua pu'kao, apoekopua taamoo, taamo tesiwe e'reka kaawe erapatesiameo. ⁴ Riosia, taamo kaawe erapatesiamepua, itapiti taamo a'chitiame aiwasiamopua. Wa'a tiachipa teemeai, wa'achitia kaawe erapatesimeripua tiame, aaata itapiti aiwaka mochitoameopua. ⁵ Teemea, Riosie Weratiamechi paparapa, aiwame teemea. Taamoo, Riosie Weratiame aiwaria tamochi pochiwisusiamechitia, wa'achitia Eesusichi machenamopua taamo kaawe erapatesiwaa,

puuu wa'api Eesusi kaawe erapatesiwaa, wahjachi Eesusichi paparamechi inisiamepua tiameo, yooma ihta kokosa aiwaniamichiopua.

6 Wa'a teesoo puuu a'chitiame taamo aiwariaa, aamo kaawe erapatesipuaichio puuua, pu'ka aamo Eesuswichio aamo aiwaopua, aamo iika yachapasimichiopua amochio. Pukaechi tiameo, pukae kaawe erapasiwae anachasimeri eemea, ihtaoi aamo kokosa tiiame aiwasiao, wa'achitia taamooi, kokosa tiiame aiwasiachitia.

7 Aamo oowe erakona teemea, ki sewina erapamerikopua Eesusichio, tisia aiwaiopua pu'kawichioo, tamochitia aiwaiopua pu'kawichioo, pu'ka wa'api taamo kaawe erapatesiwae, kaawe erapatesipuame eemeai, Eesusi taamo ki'yae.

8 Riosichi poponiwa pipiniwa tiameo, ki wa'atia aamo itipijerani teemea ki nane'rekao, pu'ka itapiti tisia taamo aiwariaopua, Aasia weeechi ohjoaiopua. Tahpitika iikame teeme wa'ao, itapiti maapori tiame, oowera mukime iikame teemea wa'ao, teemea taamoo, ahkasi ki ahjameri maayaipua, kiisi anachai teemeapa wa'asio.

9 Wa'asa iika teemea wa'ao, mukiwachi uhjurawatiameka erakoai teemeapa. Wa'a taamo ahjakame puuyariaa, Riosi apoe iintokamepua, ki teeme. Wa'a pepenipakame teemea, Riosiche taamo newipatemiao, ki taamo wa'api u'warie, Riosikamera ihsiamepua, ahkasi wahjipakameoi oijenatiamepua.

10 Apoe iintokamepua taamo newipatekaopua, pu'ka taamo wahjipamia teereriachio. Puuua, ki nu'uti taamo eeyowachi ma'chipakamepua. Teemea

pukachio, te'ta oowe e'rewa enepakamepua, yooma taamo maapori teeretoachio, Apoe Eesusi taamo ma'chipasimerikopao. ¹¹ Aamoo aamo napawitiachio, senepi Riosichi aamo papasoopua taamowichio, epeche enema eeme cheriwema ki'yameopua Riosichio, Riosio taamoo, tisia kaawe iintorio tuuopua.

Paoro aatia tiachipa ki simiyopa Koorintio muuwari

¹² Teemea tamochio kaawe erakoamepua, taamoo kihta a'chi tiame taamo nokario erakoamekapa, kihtaoipua ki ka'karumao, ki kaawe tiame inataniameo, epeche wa'a aamo mochikachi ohjoaio, tisia suwepori nokiwachio. Nape yooma puuu wa'a taamo kaawe te'teretoriaa, apoe Riosichi eenakame puuua, ki taamoechi wa'api. ¹³ Taamo iyotiaa, ki wihtuki puuua taamo nokisiao. Kaawe enemii eemea taamo pichikesaa. ¹⁴ Aaata wa'a ki oowe e'riame enesaapua pehjio, tamochi oowe e'repaka ahjachi erapasaapua, kaawe enemiipua. Wa'a ikisaa eemea, ki nu'uti kaawe e'remeripua taamoo, i'ka taamo amochi nokayaopua. Teemeai, tisia kaawe erakomapua, Eesusi eenechi eenoiopua ahka taawechio, aamoopua tiameo, Eesusichi paparariopa.

¹⁵ Wa'a tiame taamo nokaya oowe e'repameri erapakaopua, oosa wa'a u'matosimo o'raninia, wa'a aamo mochikachi, wa'atiaopua oosa epeche pepenipamichiopua no'o masitiao. Maseronia siinyaio, eenechi no'raionia, eenechi asisimo o'rainia aamo mochikachi, wa'atiaopua, oosa enemichiopua no'oo, wa'ami

no'o u'matoachiopua masiteka, neipaopua waikao, no'o ku'imichiopua aamoo, Uurea weeechi simiwachiwichioopua. ¹⁶ Wa'a tiame inataka neeee, Maseronia simiyaio, aamo mochikachi asisika tetewisinariapa. Maseronia no'rashaapua, eenechi wa'ami u'matoka tetewinariapa. Aamo mochikachi o'iniao, Uurea weeechi siminarekamenia, aamo no'o ku'iwaeopua ku'inariae. ¹⁷ Ihji aamo no'o ne'nemia inatariaa, kaawe inatasa eratiamepua. Ki aaata chaachapameka tiiame ihjia, itapiti cheesaopua, ikanati sewina cheesiamechitiaopua eenechio. ¹⁸ Taamo aamo masiteniameoi Eesusichi simiyameo, ki sewina chaachapasiame teemea, piiripi tiame cheesesaa piiripi tiiame puuua, ki eenechi sewina cheesiamepua, pu'ka Riosichi simiyame taamo masitiao, taamo masitiao Riosichi eenamekopua. Taamo Noono Riosia ahpo chhiao, kiisiki eenechi sewina chhiamepua. ¹⁹ No'o Timoteo ahjama nayewaturiaa Siriwano ahjamaopua tiameo, yooma taamo masiteria Riosi Taanarachi simiyameopua, Riosie Weratiame Eesusi tewaniamechio, ki teesa pichiwari puuua. Ki taamo ehpe masiteriao, meereo eenechi sewina chaachapasikame teemea. ²⁰ Riosi yooma ihta taamowichio iiintomo tuuyaa, Eesusichi iintoamepua ahpo Taanachi. Pukaepa teemea, Apoe Riosi ihsiamekopua Eesusichio, Eesusichi taamo paparao, ahjachi erakoame teemea, kihta seeweka. Wa'a erakoka, cheriwema ki'yame teemea Riosio. ²¹ Riosia, apoe ihsiamepua taamoo, apochi kaawe teeretekao, ahpo

Taana Eesusichi paparameopua. Apoepua tiameo, taamoo, ahpo ijinuwa uuyameo ahpowichio. ²² Apoe ihsiamepua tiameo, taamo iikachi yahchakao ahpo iinuwatario, tamochi erateka ahpo Riosiwarieopua, ahpkamera ijinuwarakopua taamoo. Ihji wa'a taamo eratewaa, Riosi Riosiwaripua, taamo nuutekia Riosiopua, o'ichari ki'ya.

²³ Enechi inatepaka eenechi aamo mochikachi enamia, Riosi nane'renapua no'oo, ki te'ta aamo terinariapa, ki eenechi eenariopua wa'ao. ²⁴ Ki aamo paamiratuamechitia eratoame neeee. Ohso kaawe aamochitia, Riosichi tekipaname e'rake neeee, oowera wa'a eenakamenia aamo mochikachio, epeche kaawe erakomichiopua Eesusichio.

2

¹ Pukachipa ki siimo orapakania wa'a aamo mochikachio, ki taamo iiyana erapuapuawi-chiopua iikachio. ² Wa'a mahka eenaka iiyana eratesaania aamoo, ki aaata no'o kaawe erapate-merikopua no'oo, eemechekopua no'o kaawe erapatiamea, no'oo iiyana erapasoopua. ³ Pukaepa wa'a cheeka iyotekamenia pukachi iyojurachio, wa'a asisaapa, ki iiyana erapanariapa eenechio yuuwesika, eemeo, ohso kaawe no'o kaawe eratemerioipua. Neeee aamoo, oowe e'rakania, kaawe e'raka aamo ahpo katewemiaopua, aamo a'chi tiiame iiyana erapori tiiapua, wa'a ikitioopua, neeeai kaawe erapanariapa. ⁴ Ki nu'uti iiyana e'rapa wa'a tiiame aamo iyotekania pu'ka oosa iyoterichio, ahkasi naarakaoi iyotekamenia

pu'kao. Ki aamo iiyana erakomichio aamo iyotekania pu'kao, ohso kaawe pukachi iyoterichio, no'o te'ta aamo nakiyakamera, tetewimichio iyotekamenia wa'ao, no'o chiaao.

Paoroo ahpo na'arekame cheriweria

⁵ Aaata puuu iiyana iintokamea, ki no'oché iiyana eratekamepua, yooma aamo iiyana erapatekamepua tiameo. Neeea teesa tiame chaaninia pu'kao, ki tahpitika tiiame aamo erapuapuawichiopua pu'kao. ⁶ Puuu yomarika aaata ki kaawe iintorio wenejiriaopua, soparani puuuapa, aamo aiwateka yahchao. ⁷ Epeche kaawepua cheriwetiaa, kaawe erapatetiaopua tiameo, ki te'ta pehtiatee yuuwesimichiopua pu'kao. Kaawe enemiipua pu'ka pehtiao, puhjetiaopua cheriwetiaa, ohso kaawe naewetia kaawepua kaawe e'reka, kaawe erapamichiopua pu'kao, ki a'chi ikimichiopua ahpo iikachio, yuuwesikaopua te'ta. ⁸ Pu'kao, ki kaawe iintorioipua pu'kao, nakiwameko tuyejeraninia pu'kao. ⁹ Pu'ka wa'a tiiame aamo iyotekameainia, aamoo no'o cheeriachitia katewetariarepua e'rakaopua, wa'a aamo a'chi te'tereriaopua. ¹⁰ Aamo cheriwesoopua pu'kao, no'oeoi cheriwetiametipamepua. Aaataoi aamo cheriwesiao, cheriwetiametipamepua no'oeoi, Eesusi Riosie Weratiame tetewachio. Wa'a iintosima neeeea, kaawe te'tereka mochitomichiopua Eesusichio, ta'iria mochitowa. ¹¹ Wa'a taamo te'teresoopua riaorósia, ka'chi iika na'ara ihsimeripua tamochio.

Paoro Torowa tewaniachi ki ta'iria yasaria

¹² Torowa muuwarichi no'o asisoopua, kihtha eina teeeriapua wa'ao, Riosie Weratiamechi simiyame no'o masitiachio. ¹³ Naatiche yuuwesika yasakania wa'ao, ki tewakapa Tiitoo, no'o Riosichi pooniwao. Wa'ao neeee: "U'matona neeeeapa", cheesesche u'matokania wa'a o'iniao, Maseronia weeechiamio.

Riosie Weratiamee newitowa

¹⁴ Wa'a e'raka kahtiaichenia wa'ao yuuwesikao, ki tewakapa wa'a Tiitoo, ki piineri no'o kahtio erapakaopua wa'ao, Riosi no'o ahjama kahtiamerapakania, itapiti seewajuyame eejekayamechitia noochi. Riosia, ihta taamo aioioopua, taamo newitoka ma'chipasiamepua taamoo, tamochi enatesika ahpo peeniajuyao, yomachi ti'tijoechiopua ahpo peeniajuyao, yomachi yasipasimichiopua tiameo ti'tijoerichio, ahkaoi taamo ohjoiopua.

¹⁵ Teemepua, pu'ka Riosie Weratiame seewachitia peeniajuwa i'toamea, aaatachi e'wamekopua pu'kao, Riosichi e'enatetkaopua. Pu'ka peeniajuwae Eesusichi e'enatetiameo, Riosie cheriweka piipatesiamepua pu'kao, tatakoririao. Ki peenia e'raka saayamea pu'ka Riosie Weratiame peeniajuwao, wa'api itipiamepua ahpo tatakoriwachio, ki piipatetiapa puuua Riosieo. ¹⁶ Aaata Riosie Weratiame peenialakame pu'serekamea, Riosie piipatetiameaapua, puuua mukukaipua i'ka ahjarichio, piirechi weemera ahjarichi ahjameripua. Nape puuu ki pu'serekamea Riosie Weratiame peeniajuwao, ki Riosie piipatetiamea, i'ka weeechi ahjari mukusaapua,

ki oosa ahjameripua eenechio, piirechi weemera ahjarichiopua. Puuu poanachi mochimeripua ki Riosi ahjama, wahjipakameka teeremeripua Riosichio. Nape i'ka Riosichi tehkichio, Ɂaatanakamera ohjoarepua, i'ka Riosichi tehki te'ta kiapuame ttiameraa, tisiwa iyoriwaemeopua? ¹⁷ Ki'tepua aaataai wahjachia, ki iyorika tetewamekapapua i'ka Riosichi tehkio, kiisi kaaweruma inataka nokisiamepua, toomichiche inataka masitiame, ahpo se'wi masitiao toomichi nehjapa. Nape teemea kaaweruma inataka nokisiamepua i'ka Riosi tuuyewario, iyorka teetoka i'ka kaaweruma tuuyewario, te'ta Riosie taamo nuureniachitia, te'ta Eesusi Riosie Weratiame, seekarewarachitia.

3

Weemera katewewari tuuyetowa

¹ Nape teemea Riosie uhjuratiameko taamo chaachapaa, ki taamokamera epeche weruma ttiame tetewipuawichio, chaachapamepua. Taamo chaachapaa ki weeichi ti'tijoe nuuretiamepua. Pukaepa ki nakiyame teemea ihta iyosi iyotetiameo, ahkaoi taamo asiyachio kaawe e'raka asipupuawichioo, wa'aoi aamo mochikachioi; aamoe taamo kiapuameoi, sewinachi taamo siimpamiawichioo. ² Taamo ahkaoi kaawe uuka tetewimeria, eeme wa'apipua Koorintio mochikame, yoomachi nane'reniamekopa, Riosi amochi iintoriaopua aamo Eesusichi papararioiopua. ³ Aamo Eesusichi paparariopaa, taamo Eesusichi

simiyame aachin teeka pichikeria, Riosie Weratiame wa'api aamo i'ikarachi iyotekapua ahpo kaaweruma ihsiao. Puuu aamochi kaaweruma iintoriaa, itapiti iyosichi iyotetiamechitia tiiamepua. Pukaepa teemea pukae ahkaoi taamo ajasiachiamio, pukae nayewatusimapua, aachin teeka aamo Riosie Weratiamechi paparariamekoopua. Wa'a tiiame taamo nayewatuka nokisiamekopao, kaawe tetewisipuame teeme ti'tijoerieo.

⁴ Wa'a tiiamepua tiao napo te'ta tamochi iintokamea, te'ta te'pa kahtiamera puuua, te'ta Apoe Riosi. Pukaepa teeme Eesusie ajawatiamea, Riosichi paparamepua, Apoe Riosi iintoriopua amochio, ahpo Taanaeo, yooma taamowichioo kaawe iintokaopua. ⁵ Teeme Eesusie ajawatiamea, kihta nokayame teemea te'ta Riosichtiao, teemea oowera Riosi tehkiwache nokisiameopua. Ki Riosi ihsiya tamochi teetosoopua ku'ikao, ki te'ta kaawe teetomii teemea, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, ti'tijoeekachiami i'tokao. ⁶ Apoe iintokamepua tiameo, i'ka Riosi tuuyewari yahchakaopua, weemera te'terewa yorakeka mochitopuawichioopua, apochikamera kaawe te'teretokao, ki ahpo ehkoriamti te'teretopuame, yahchariachitia. Ihji weemera teerewaa, Riosi Riosiwari yasipaniamepua tamochio, Riosi Taanarachi pichiketioopa tuuyewari-rao. Piire oocheatiame nuurari te'tereopua teereriaa, taamo wahjiparichi ihpapaniame teereri-aipua, ki ahsepari iyoritiaapua, pu'ka nuurario ka'chi iika yorame tiiamekopa ahsepario. Nape ihji weemera Riosichi te'tereopua, weemera ah-

jari taamo kianiamepua ahkasi ki wahjiamesi, Riosi Taanarachi taamo paparatioopa. Apoe Riosia ahpo Taanachi paparatioopua, tamochi yahchamepua ahpo Riosiwario.

⁷ Moiseo Sinai kaawichi ihsiae o'inia tekikoiopua, Riosi nuurari u'pakaopua ti'tijoeriwichioo, ti'tijoeria pu'kao, kiisi ne'neme erakorepua nanarichio, tisia utewaeme tajitopa nanarichio. Nape Moisea wa'a teetoka tekiaiopua, puuu nanarichi tisia tajitoaa, saipatorepua. Puuu Riosi nuurari Moise kiaretiaa tisia majapori tiiame cheeka kiaretiamepua, tisia Riosi utewarieme tiiame, ki nu'nunti ki ku'kuita te'teoka chiiame, ki e'wetiaapua pu'ka ahpo tisiwa iyoriwa nuurario, wahjipaniamee kokosamerikoopua. ⁸ Nape puuu nuuraria tisia eeyowa tiiame kiatiamekaiopua Riosieo, kihtakaitepua taamo Riosi Riosiwarie taamo tisia kaaweruma tuuyewari taamo iikachi nayewiao, pu'kao pirenataka ne'neniaoopua, epeche ki nu'uti tisiwa peenia tiiame Riosiwari taamo iikachi nayewiaa. ⁹ Puuu ehkoriami Riosi nuurari taamo ki e'wetiaapua taamo Riosi kokosarichi ihpapamea, tahpitika cheeka tisia maapori tiiame kiatiamepua; nape ehpiami Riosi kaaweruma tuuyewari nayewiaa, epeche tisiwa tahpitika tiiame peenia tiiamepua, ki ehkoriami nuurari Riosie tisia eeyowaeme chanitiamechitiaopua, i'ka ehpiami Riosi kaaweruma tuuyewario, taamo nehpupamekopua taamo Riosi kokosarichi wicipuameo, taamo Riosi Taanara papasoopua, pu'ka tuuyewari tamochi uusoopua. ¹⁰ Pu'ka

oochetiame nuurari tísia eeyowa tiiame
ne'newachio, kihtakaite puuu eeyowaa, Riosi
te'ta kaaweruma tuuyewari te'ta tísia tahpitika
peenia tiiariwa ne'nepatiao. ¹¹ Puuu ehkoriam
nuurari Moise Riosie kiatamea, ki tehpewichio
eratiame eneriamepua Riosieo, pukaepa ki
tehpesi nateyamechitia teererepua. Nape
ihji weemera ahjari Riosi taamo ki'ya ahpo
Taana Eesusichi papararichio, ki wahjamesi
e'ramerapua.

¹² Pukaepa teemea pu'ka weemera ahjari
ki wahjamesi enemerikoopua, yomatiame
ahjachi e'rarie nayewatiamepua, te'ta ma'chiame
nayewatuka, ti'tijoeopua ooweruopua tiamé,
ahkaoi taamo asisiachiamio. ¹³ Teemea,
ki Moiseka te'teretoamepua, Moiseo
ahpo to'pekamechitiaopua nanarichio, ki
tetewipuawichiopua apochio, Riosi tisiwarirao
ahpo nanarichi teteiwameo, saipachisi. Teemea
i'ka tísia tisiwari Riosi ka'kaweruma tuuyewario,
kihta tamochi to'penaka nayewatusiamepua
ti'tijoerio, pu'ka ti'tijoerio teemea, weemera ki
wahjamesi ahjari iinuejeramekapapua pu'kao,
pu'kao Riosichi itanesoopua. ¹⁴ Ti'tijoeria ki
pahteka tetewirepua Moisechi tetewitiameopua
Riosi iyoriwa tisiwariopua, pu'ka saipao,
ihtana ikiwamekoopua. Riosi nuurari
Moise kiaretiaa, oowera ti'tijoeri na'ara
iintotiamē tetewipuawichio enerepua.
Aaataoi ki cheriwiame Riosia tatakoririao,
Riosi nuurari e'wekache mochitoniameo.
Ahkasi ehpe taawechiamioi wa'api erakoka
mochitoamepua, pu'ka oochedtiame nuurari

e'weka mochitoamea. Wa'a tiiame inataka mochitoapa puuua, Riosi nuurarichi simiyameo, itapitie to'peniamekatepua inatarichio. Pu'ka inatarichi eina tiiame puhjeniamea, te'ta Riosie Weratiame iintoria ahpowichio, te'ta pahtetiache wichima puuua. ¹⁵ Ahkasi ehpiamioi wa'api te'teriamepua, ki pahtekao, pu'ka Riosi nuurarichi simiyameo. ¹⁶ Nape aaata te'ta ne'nepasaapua Riosi chiaa ahpo Taanachi simiyameo, te'ta pahteka tetewikamepua, ihtanawichio ki'yariopua Riosia, ahpo nuurario. ¹⁷ Puuu taamo Noono tewekachi kahtiamea, Apoe Riosiwari ihsiamepua, taamo inatarichi pahtemichioopua. Pukaepa aaatachioi apochi pakimichio reesisetiaapua, puuu Riosi Riosiwari ihsiamepua, taamo inatarichi to'piao, puhjekao. ¹⁸ Pukae puhjetiapa teemea taamo inatarichi to'piao, epeche ma'chiame teerepame teemea ti'tijoerichio, te'ta kaaweruma ihsiaopua Riosiopua, pu'kawichioo. Wa'a te'terekamea Riosi Riosiwarieo, enepatesikaopua, epeche epecheche Eesusika te'teriame, enepame teemea. Puuu wa'a tiiame taamo enepatiamea, Apoe te'ta te'pa kahtiame taamo Noono ihsiamepua, Apoekamera te'ta Riosiwari.

4

¹ Pukaepa Apoe te'ta Riosiwari tamochi yasitopao, ki nahsinapame teemea i'ka tehkichio, apoe taamo teetotiamekopapua i'ka tehkichio.
² Itapiti aaata wihkuepuao, toakame teemea pu'kaopua, yooma ihta Riosichi simiyame ki noriwi nokisiamekapapua pu'kao, kihta

e'rakaopua, noriwi yoranarewao. Teemea Riosi chiia pichiwario, ma'chiame apoe cheeriachitia teetoame teemea, tuuyepasika Riosi ne'niachiopua, ti'tijoeriopua tiame tetewachio.

³ Aaata tukapame tetewame enesoo i'ka Riosi tuuyewari taamo nayewatuao, wahjiparichi uumpameri puuua, te'ta kominarichi te'teretoamekapa puuua wekaparichi. ⁴ Puuu ti'tijoeria kiisi pichikenariapa Eesusichi simiyame taamo nayewatuao, i'wa weeechi riosirewa Satanasia, ki ma'chiretiamepua inatarichio, kiisi pahteka tetewimichiopua Eesusichi simiyame taamo nayewatuao, Eesusio, Riosi wa'api nanarirakoioo. Wa'a teereniapapua puichio, kiisi Eesusichi tetewame puuua, Riosi nanarirao. ⁵ Teemea ki taamo weruma e'repuawichio nayewatuamepua, oowera Riosichewichio yooraka mochitoame teemea, aamoo te'ta taamo pahtemichiopua, te'ta taamo Paamira Riosie Weratiameo, apoekopua te'ta Riosio, apoe te'ta Riosi, te'pa tewekachi kahtiane taamo Noono. ⁶ Puuu wa'api Riosi naayachiopua cheekame: "Uutapasa tukapachio", puuu wa'api wa'a cheekame tamochi tajayamepua pahtewario, taamoopua Riosia, Eesusichi tetewitekaopua ahpo nanarirao, ahpoo aachin tiamekopua.

Eesusichiche paparaka mochitoniamē

⁷ Pu'ka tísia nateyame Eesusichi simiyame pahtewariopua, tamochi i'toame teemea, i'ka weerewa sikori kahsimerika tiiamechi. Teemea i'ka weerewa kahsime tiiamechio, tísia ai-waka nokisiame teemea Eesusichi simiyame

nayewatukao. Nape teemea pu'ka aiwari-chio, ma'chiame tetewame teemea, Riosi ihsiamekopua tamochi utewatekao, te'ta anachaka nokisimichioopua. ⁸ Nape a'chi tiame aiwari anachaka mochitoaipua, ki yuumpaniame teemea kahsinakao, Riosie ku'iniapa utewari-raeo. Senekachio, ka'chi ikime erakoai teemea, kiisi so'mipamepua, Riosie ku'isiwapa taamo erakoao, nape kiisi sewina erapame teemea, taamoo, kaawe teeka puuyamiaopua. ⁹ Tisia na'ara yorasiwaaipua, ki taamo ooyepiko erakosiame teemea, nane'riamekapa teemea Riosio, taamo ahjama inisiamekopua. Teemea ahkasi puipatiaai nanaarameego, Riosi ahpo ute-warie taamo werisitesiamepua, senepi taamo wa'a ikitioiopua. ¹⁰ Teemea Eesusi inatakaopua, ahkasi mukiwachisi aiwarioopua taamowichioo, ka'chi erakoka nokisiame teemea taamo aiwao, tisia teetonariapa teemea, pu'ka weemera ahjari tamochi tiao, wahjachi tuuyenarewaopua tiameo, apoe Eesusi taamo ki'yariao. ¹¹ Teemea, pe'yachi Eesusiwichioo eepi meripuame ikisiameaipua, kihta ka'chi erasiame teeme pu'kao, wa'a teeka tamochi tetewitetiapapua wahjachio, apoe Eesusi weemera ahjario, tamochi yasitoamekopua pu'kao, ahkasi ki wahjiamesiopua, taamo mukukoipua i'wa weeecho. ¹² Wa'a tiiachio, taamo eepi wahjipame teetowachi teetoipua, Eesusichi simiyame aamo nayewatukao, eeme Eesusichi paparasiamea, Riosie kiasiniamepua weemera ahjario, ki seenampasi ahjapuameopua.

¹³ Ehkoriami aaataa cheerepua: "Ahjachi pa-

parapa, naewakania." Wa'achitia teemeai, Eesusichi chaniwame pichikekapa, pu'ka nayewatusiame teemea taamo asiyachio. ¹⁴ Pu'ka nokisiame teemea, pichiwa eenechi taamo ahjamerikopua, erakoapa, wa'achitia Eesusichitia, eenechi oijenatiachitia, Riosieo. Eenechi taamo ahjatesaopua, yooma taamo aamo ahjamapua tiameo, Riosi tetewachi ajapuatepuachiopua. ¹⁵ Yooma Riosi ihsiaa, yooma taamo nokisiaapua tiameo, aamowichio kaawe teerewawichiopua, yooma wahjachiwichoopua tiame Eesusichi paparasiameo, Riosichio, epeche epecheche weeka enemichiopua, Riosichi cheriwema ki'yameopua, ki nu'uti kaaweruma iintorioopua ahpowichioo.

¹⁶ Pukachi wa'a tiiachipa teemea, anachaka nokisiame teemea, i'ka tehkichio. Teemea, epeche epecheche oochetupai aampamio, yooreminao teemea taamo iikachio, epeche epecheche weemera enepasiamepua. ¹⁷ Pukaepa ehpe taamo aiwaka te'teretoao, kihtakaitepua, pu'ka epeche nateyame weemera ahjarichio, taamo mochitomerichiopua ki wahjamesi. ¹⁸ Wa'a teeremerichiopua teemea, i'ka weeechi taamo pusie tetewaopua, ki tehpe e'ramekopua pu'kao, kihtachitia tetewame teemea pu'kao, te'ta Riosi taamo kiamerichiopua, pu'ka taamo kiamiao, ki tamoe tetewamekoopua pehjio.

5

¹ I'ka weeechi weerewaa, weeechi taamo kariwaka tiiame puuua, kiisi tehpe e'rame. I'ka karichi mukisaapa teemea, weemera weerewachi akipamepua teemea, tewekachi

weerewachi. Puuu weerewaa, taamo kariwa weerewa enemeripua, apoe te'ta Riosi taamo kiameri, ki weeechi weerewachitia. Ihji weerewa kaaria, ki ku'witapisi e'rame enemeru puuua, ki wahjamesi. ² Teemea i'ka weeechi mochikaiopua pehjio, ki ahjame e'raka mochitoame teemea pehjio, te'ta taamo kariwachi mochinariapaopua tewekachio, te'ta tehpe e'rame weerewachiopua, tewekachi weerewaeniamopua. ³ Teemea, tewekachi weerewao, tisiwa iiuenariame teemea. I'wa weeechi mukisaapa teemea, taamo iikara apechusaapa teemea, kihta weerewaeka apechumeri teemea. Wa'a ikisaapa teemea iikaraa, poiyame itipimeri teemea pehjio ki weerewaeme, kihta wisasori chuhchamechitia tamochio, ahkasi taamoo, weemera weerewa uuyachisi. ⁴ Pu'ka weerewa weemerachi inatakaopua, tahpitika erakoame teemea pu'ka puuyekao pehji, kái waapisi iwikao chaachapaka: "Ai puuua, yaapiti enesaa kaawe enemiipua." Wa'a erakoame teemea, i'ka karichi weeechi weerewaeniamechi puuyeka mochitokao, yaapi erakoka pu'ka weemera weerewa karichi mochitonariapa. Puuu yaapi eraniameo, ki ikanati taamo mukinario chaachapame teemea, i'ka weerewa oochetiame toakao, nape teemea tísia weemera weerewa mochinariamepua. Taamo weemera weerewachi mochipatioopa, taamo weerewa wahjipaniameo, ki wahjipaniame enepamepua. ⁵ Riosia naayachi o'iniao, pukeri enepatiaipua tijoeo, ahjari ki wahjame kiamo o'raka

iintoriaipua, ki wahjiame ahjari teeremichiopua ti'tijoerio. Riosia ahpo Riosiwario, pukachi inataka taamochi yahchamepua pu'kao. Puuu Riosiwaria, Riosi pichiwatamepua, taamo weemera ahjari kiamiaopua, ki wahjiamesi.

⁶ Pukaepa teemea Riosichi paparamepua, pichiwa taamo kiamerikopapua, pu'ka ki wahjiame ahjariopua, tamochi inatariaopua. Nape i'ka weerewachi mochikaapa pehji, pu'ka puuyeka te'tereniamepua, yooma Riosichi pichikeka paparamea. ⁷ Teeme Riosichi te'teretoamea, itapiti ki ikiya puuyeka mochitoame teemea pehji, pu'ka iiintomeri puuyetoka Riosichi paparame teemea. Pu'kaopua teemea, mehka ihtoriachi, ne'netoka mochitoapapua, ki ehpechi simiyame. ⁸ Riosi iiintomia puuyekao, i'ka weerewachi mochitoao pehji, kaawe erakona teeme erakoao, nape epeche kaawe eneriaipua toitiaa i'ka weerewao, te'ta Paamira kahtiachi mochipuawichiopua wa'asi. ⁹ Nape teemea pehjio, utewaeme kaawe teerenareka mochitomeripua, kaawe erateka Eesusiopua Apoe Paamirao, ahkaoi ohjoaio, mehka taamo ta'pechi ohjoaio, ki mehka ohjoaio, taamo petechio. ¹⁰ Wa'a te'teremerri teemea, kaawe eratekao Eesusio, taamoo, Riosie Weratiamechi e'namerikapa, apoe ne'niachi ajapamia, pu'ka Eesusio, itapiti taamo kiamerikopua, yooma ihta taamo noonowiriawichioo, ka'karumaoi, ki ka'karumaoi.

Ta'iria mochitopua tuuyewari

11 Nane'riame teemea, taamo Paamira Eesusio, ki nu'unti iyoriniamekopapua pu'kao, pukaepa teemea Eesusichi simiyameo, te'ta iyoriwa masitiamepua ti'tijoeo ooweruopua tiame, Eesusichi oowe erapatekaopua. Riosia nane'renapua taamoo, i'ka taamo oowe erapatewa nokayao, kaaweruma taamo erakoka nokayo, ki taamo weruma erakoka, Riosi tehkiwachi nokayapao. Pu'ka erakosaa eemea, kaawe enemiipua. 12 Ki taamo wa'api kaawe nayewaka chaachapani teemea pu'kao, aamoe aamokamera, kaaweruma taamo tetewachi, chaachapajerani teemea. Wa'a te'teresaa eeme, kaawe taamo nehpupaka nayewama eemea, ki kaaweruma e'raka taamo nokayame chaachapamioopua. 13 Nape pe'yachi wa'a chaachapamapua, taamo rooroikame teewakao, ki rooroikameoi, te'ta taamo nokisiaa, Riosi tehkiwarapua, Riosiwichio nokiwa, eemewichioo, kaawe teeremeripua. 14 Teemea tisia kaawe e'raka nokisiame i'ka tehkichio, Riosie Weratiameo, ki nu'unti iiatoriakopua taamowichioo, taamoo ki teesa nakiriopua tiameo. I'ka Riosie Weratiameo, taamo mukimia mukukame enesoo, pu'ka ahjama mukukamekate teemeai. 15 Yooma teeme ahjachi wahjipakameka teeresaa, ki taamoechewichio piineri nokisimeri teemea, taamowichio mukukamerachiwichio te'teremeri teemeai, apoeopua tiameo, taamowichio kiamipa weemera ahjario, oijenakamepua. 16 Pukaepa teemea ehpeo, nane'riapa teeme iintuameko weemera ahjanameo, aaataoi ti'tijoeopua

nateyame tetewame teemea, Riosiwichioo, ki aaata piirechi wahjachitiao, taamo wahjipasao, kihta iintumeriko erakoamechitiaopua. Pukerio teemeai, ke'chu oijenoi Eesusio, wa'a erakoameai teemeai, pu'ka mukisoo ki eenechi ahjameri maaewao. Nape ehpeo nane'riame teemea pu'kao, iintuamekopua eenechi ahjaniameo, Eesusio eenechi ahjakopa. ¹⁷ Pukaepa aaata Riosie Weratiamechi enepakamea, weemera ahjari kiapuame puuua Riosieo. Puuu oochetiame ahjaria, u'matokamepua wa'asi; weemera ahjarikamera, yasitoamepua ehpeo.

¹⁸ Yooma i'ka ikiniameo, Apoe Riosikamera ihsiamepua, yooma aaata ahpo Taanachi paparameopua Eesusichio, ta'iria mochitomichiopua apochio, kihta kokosapuame Riosieo. Taamoo Riosia pu'kawichio taamo ajawakamepua, ti'tijoeri ku'ipuawichiopua apochi ta'iria mochitomichiopua, puhjepuawi-chiopua pu'kao, Riosie kokosapua tiiao. ¹⁹ Waikao Riosia, ahpo Taanachi paparakameo, cheriwesiamepua, tatakoriria puhjekao, wa'a inisika puipakame Riosia, ahpo apochi eina teereriaopua. Taamoo, pu'kawichio ki'yamepua tehkio. ²⁰ Teemea, Riosie Weratiame utewaeme chiaa aamo u'yepakame teemea. Pukaepa teemea Eesusi cheeriachitia, utewa chaachapame teemea, apoe Eesusie eee chiiame aamo uhjurekapua: Toimitapua pu'ka ki kaawe aamo nokayao, ohso kaawe aamo cheriwepua itanemetiapua Riosio, aamo puhjemichiopua aamo kokosapuao, ta'iria mochitopuawichio Riosichio, kihta kokosapuame

te'tereka Riosieo. ²¹ Apoe Riosie Weratiamea, kihta iintokamepua ki kaawerumao, nape Riosia pukachi, taamo piipatekamepua tatakorirao, pu'ka taamo tatakoriwao, Eesusikamera te'ta tatakoririamechitia. Riosia, wa'a iintokamepua Eesusichio, taamoo, te'ta piipakame tetewinariapa, Eesusichitiao, te'ta piiparieme.

6

¹ Pu'ka Riosi wa'a iintoria nayewatuame teemea. Pukaepa teemea, Riosi chiaa ku'ika chaachapakao, utewaeme aamo chaachapani teemea, ki wehchi ipanurakaopua, i'ka Riosi chiaao. ² Riosia ehkoriами Isaia iyoteriachio, cheeriaipua:

Aamo cheriwewa itayoio, aamo inamukamenia; aamo tatakorri kokosari newipari itayoio,

aamo inamukamenia.

Ehpeoi Riosia, pu'ka newipari aamo kianariamepua, yooma aamo tatakoririawichio kokosapuameo, newipateka. Pu'ka newipari inatapuapua Riosichio.

³ Teemea pu'ka tehki taamo teetoao, kaaweruma te'teretoka nokisiame teemea, ka'karuma inatapuawichiopua Riosichi taamo nokayao, kihta eerina teewetoka ti'tijoechiopua, Eesusichi paparapuaméo. ⁴ Wa'a te'teretoame teemea, ahkaoi taamo asiyachio. Teemea taamo asiyachiamio, ka'karuma Riosi ku'iwarichitia te'teretonariamepua. Teemea wa'a teetokao, tisia taamo na'arewa anachatoka te'teretoamepua; tisia taamo a'chi ikiya

anachatoka; tísia taamo ka'chi ikime e'ra, aiwatoka; yooma ihta tísia maaporichi tiiameo, anachatoka;⁵ naatichitia tiame anachaka, taamo wepiwa; taamo karichi yeetepawa anachasika; muuwaeme tamochi nasioio anachatoka; tísia resipaka tekipanaio, anachasika; kiisi kochika ma'chirepasiniame, anachatoka; tísia toore aiwari, anachasika. Wa'a tiiame aiwasiamē teemea, senepi taawechio; pu'ka yooma taamo aiwariae te'ta utewaeme taamo nokisiwa Riosi tetewiteka.⁶ Yooma pu'ka wa'a tiiame aiwarieo taamo ka'karuma taamo tetewiwatiame teemea, Riosi te'ta seekaerewachitia nokiwa. Pu'ka taamo Riosi seekaerewachitiaeo, i'ka eeetiame taamo tetewitiame teeméa: kihta ki piipariwa ikotuwa nokisika; ki yaapi e'rewae aaatao, aaata ki te'ta machiyame pehjio, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewarichio; kaawe yoraniame aaata; Riosi Riosiware tamochi yahchamechitia taamo tetewitewa; kaaweruma nakiwaeme ti'tijoeri;⁷ naatichitia tiame, pichiwa tiae taamo nayewae; Riosi utewari tamochi kahtiate tetewitewae; taamo utewaeme nehpusiwaeopua, taamo Riosichi paparao;⁸ naatie tiame, kaawe nayewaniaio, ki kaawe nayewaniaio, wa'api te'teretowae teemea, kaawe e'rewaeo; aaataoi ki kaaweruma taamo wenejioiopua, kaawerumaoi taamo chaachapaoio, wa'api te'teretoka kaawe e'raka tetewiniamee; taamo ki pichiwa chaachapame tewaniaio, tísia aiwasiaio;⁹ wa'a ikisao tiameo, ki taamo machiyamechitia teteiwa aiwaniame; amori mukuyamesi toitiae, werisisiwa; mukiwachisi kokosatiae, oijenasika;¹⁰ teemea tiameo tísia yuuwesiaio, Riosie kaawe

erapatesiniame teemea; teemea i'wa weeechi ti'tijoerio, kihta paarasatiamekaio, teemea Riosieo ki ookapi tísia paarasatiamepua; teemea kihta iinuekaio i'wa weechio, teemea Riosichio tísia paarasatiamekaitepua.

¹¹ Teemea aamoo, taamo iikachi machenamee kaawe e'reka nayewekamepua. ¹² Taamoo yomatiame taamo kaawe e'rarie aamo chaanekoio, eemea tamochio, ki wa'achi erakoamepua. ¹³ Aamo wa'a te'tiopao, no'o tatana tuuyemechitia, chaaninia aamoo, aamoo teemea, aamo iikachi machenamee, taamo tísia kaawe e'riameko tuusoo, tísia kaawe erakomii teemea.

Riosi ahjame tiopara teemea

¹⁴ Neeea ehpeo poponiwa pipiniwa tiameo, Riosichi te'terepua aamo nayewemania, ih-tana te'terepuamekoopua. Ka'te pirena te'tere eemea ki Riosichi paparame ahjamaopua, kiisi kaawe te'teriameopua, Riosichio. Wa'a te'teresa eemea, ooka animari yoomuwame ki wa'achi ahpo te'teriameka te'teremapua. Aaata Riosi te'ta teeretonariamea, ¿aatia ahpo pirenatutapua, ki Riosi te'teretonariame ahjamao? Uutapachi oyamea, ¿aachin teeka ta'iria yasitolataria, tukapachi oyame ahjamao? ¹⁵ ¿Wa'achi erakotarekosa ahpo kaawe erakowaopua, Riosie Weratiamea, Satanasi ahpo seepurawa ahjamao, Weeriari tewaniáme? ¿Ihtanachi ahpo wa'achi te'tiamepua, Eesusichi paparamea, ki Eesusichi paparamechitia? ¹⁶ ¿Ihtatia kaawe teereta ri'riosi netetiamea, Riosi tiopachio? ¿Ki nane'reka mochikame eemea aamoo, te'ta Riosi

ahjamekamera tioparakoo? ¹⁷ Riosia cheerepua
tiameo:
Puuyasa eemea wa'ao; poanatusa eeme puka-
chiox;
ka'te noonote eemea wa'ao,
ihtaoi aamoo, ki kaaweruma iintapamechio,
¹⁸ pu'ka no'o tuuya ikisoo,
kaawe uuka aamo tetewimania waikao.
Aamo Noonochitia teeremania waikao,
eemea, no'o tatanachitia te'teremapua,
wa'a chiiame apoe Paamiraa,
yooma ihta itapitichi utewaemea.

7

¹ Wa'a taamo iintomo tuuyopa Riosio,
pu'kakamera inatakao, toitia kaawepua yooma
ihta ki ka'karuma nokiwameo, yomatiam
epeche epecheche taamo piipasika, taamo
weerewachio yooreminao ma'chiopua tiame,
yooma tamochio ki kaaweruma tiia. Taamo
Noono iyoriwao kaawe neesetoka mochitotia
kaawepua, weruma iyoripuapua naaju, taamo
Noonochi tewekachi kahtiamopua.

Koorintio mochikame Riosichi enepaniame

² Eemea taamo nokisiao, kaaweruma
taamo tetewijeranipua, taamoo kihta na'ara
nokisikamekopua, aaataoi. Aaataoi ki
wisikuame teemea, taamo masitiaeopua.
Aaataoi kihta u'yekame teemea wisikuekao.
³ I'ka no'o chiaao neeee, kihta nekaka aamo
chaaniame neeee, ohsotia neeee, tisia aamo
nakiyapa aamo kaaweruma tuuyeka chiiamenia.
Teemea aamowichioo, ahkasi mukiwachisi

maapori tiiachioi nokisikamepua. ⁴ Neeea, oisa e'riamepua amochio, aamo kaawe te'teretopa Riosichio. Neeea wa'a e'rapao, weeka itapiti ki kaawe tiiame simiyoipua i'wao, tahpitika e'ramenia aamo kaawe e'rakao, aamo kaawe te'teretoame inamukapao, Riosichio.

⁵ Pukeri ajasisaaapua teeme i'wa Maseroniao, tisia taamo na'araniame natepakame teemea i'wao, yomachi i'wa Maseroniao, ahkasioi, kiisi ta'iria taamo resiputiapua, na'arakao. Ma'chi tamochiopua na'araai aiwatiapua, yooreminao, majawi seewewa. ⁶ Nape Riosia, yuuwesirichi wichikame kaawe erapatiamekapao, taamo kaawe erapatekapua Tiito asiraeo. ⁷ Nape ki Tiito asiraeche te'ta kaawe erapakamenia, epeche tisia kaawe erapakamenia, Tiito aamo erakoa no'o u'yepariawichio, tisia no'o tetewinario chaachaparia, aamoopua no'owichioo, tisia yuuwesirio tuuyopua no'oo, weeka itapiti no'o aiwaka yasitoaopua i'wao.

⁸ Ehpeo neeea, pu'ka tapanarami aamo uhjureria iyojurao, aamo ki kaawe eratekainia ku'itatio, kaawe no'o iiotorio e'raninia pu'kao. ⁹ Ehpeonia kaawe e'raninia noochio, pu'ka uhjurariae, aamo yuuwesiteriai ku'itatio, kaaweruma machenariopa aamo ki kaaweruma te'tereriaa. Puuu aamo yuuwesiteriaopua ku'itatio, kaawechupena no'o kaawe erakonapua, pu'ka aamo ki kaawe nokarioipua, toinarepaka, iiyana e'repakaopua ki kaawe nokiwao. Wa'a tiiame nakiyame Riosia. ¹⁰ Riosie ikiwa yuuwesiwaa, taamo ki kaawe ihsika yasario eraniamepua, Riosie

taamo cheriwejera eraniamepua, kiisi ta'iria kahtiapa ahpoo, ki kaawe iintoriao. Riosia wa'a e'rameopua, cheriwiamepua pu'kao, ahkasi ki wahjiamesi piipatekaopua pu'ka tatakorirao. Nape aaataa aaata ihtaoi ki kaaweruma yoorakapua pu'kao, ahpo ki kaaweruma iintoria nane'retiamechi yuuwesiamea, Riosichi cheriwema itakaiopua, kiisi cheriwepuamepua Riosieo, nane'riamekapapua Riosieo, wistuka ahpo cheriwepua itayamekopua Riosichio. Puuu aaata wa'a tiiamea, kiisi Riosi ahjama yasimeripua, seena aampasio, mukukame tiiapa Riosiwichioo. ¹¹ Ai, ¿tetewaru eemea aamoo e'wesoopua Riosio, tisia kaawe iintoriopua amochio? Puuu wa'a aamo ikiriaa, Riosi e'wekapa aamo toinareka ki kaaweruma, kaawe ikitiamepua Riosieo, puuu tisia aamo yaapi e'rariaa. ¿Ki tisia iinyatiame tetewikapa ki kaawe nokiwa wa'a ikitiamepua Riosieo? ¿Ki Riosichi tisia iyordinariapa toitiamewichio ki kaawe nokiwao, Riosia tisia kaawe iintorepua amochio? Wa'a tiame aamo inatakopa Riosia, aamo cheriwerepua, yooma aamo ki kaawe iintoriao, puhjeka. ¹² Neeea pukeri simiyame aamowichio iyotepariaa, ki pu'ka te'ta iinyatiame suwepori iintotiamekaipua aamo eenechi inatepamichioopua wa'a aamo tiopawachio, ohso kaawe puuua, taamo tesija e'reria inatapamichiokakai puuua, taamo aamo katewewa iyoteri uhjurerioiopua iyojurachio. ¹³ Pukaepa wa'a te'tereka mochitoriopa tamochio, tisiwa kaawe erakoame teemea amochio.

Teemea tiameo, tísia kaawe erakonapua, Tiitoopua tiame wa'achitia amochio, tísia kaawe e'reka kahtiamekopa i'wao, tísia kaawe e'reka inatepamepua, aamo tísia kaawe yooraka yasiteriopa aamo mochikachi ahjama kahtioio. ¹⁴ Ke'chu wa'a te'terenioio, tísia aamo kaawe nayewakamekainia Tiitoo, ehpeonia pichiwa wa'a tiiame machinariopao, ki nu'uti kaawe e'ramenia noochio, kihta suuwe erapariamekapa no'o wa'a cheeriao. ¹⁵ Tiitoa, tísia kaawe e'ranipua tiameo, pu'ka no'o aamo chaaneka iyoteka uhjureriaopua, kaawe e'raka aamo uu-riopua pu'kao, ahpoo, weruma kaawe yooraka tetewitiapapua wa'ao, wa'a aamo mochikachi asikoiopua. ¹⁶ Neeeai tísia kaawe e'ranipua amo-chio, aamo kaawe te'teretopa wa'asio, aamoe wa'api te'teretomiao.

8

Tesiwatia ijinuekai weeka ikkoretiamē

¹ Ehpeo aamo Koorintio tiopachi mochikameo, aamo tuuyenarenia, achini teotoriokamekopua Riosio, Maseronia weechiami mochikamechiopua ti'tiopachio. ² Aapoeo tísia aiwaka mochitoamekaipua, kiisi weeka tomiwaeka mochikaio, pu'ka Eerusareni Riosie Weratiamechi paparameo, tísia kaawe e'raka ku'inarekamekopua, ihtawichiooipua nakiwiamewichiooipua toomi. ³ Nane'riamenia Maseronia Riosichi poponiwao pipiniwaopua tiameo, ahkasi ahpo ku'imetiachisi, ku'iriamekoopua ahpo kaawe erakoariachisi. ⁴ Aapoeo, aapoe wa'api yaapi

no'o chaachapakamepua ahpooi reesisepuaciopua ku'inareka ku'ipuawichioopua, pu'ka Eerusareni mochikame ahpochitia Eesusichi paparamewichioo. ⁵ Nape Maseronia ti'tiopachiami mochikamea, ehpe noonoikamepua ki maaeriachitia taamoo; puuu aapoea Riosichi paparame eenepasaapapua, tisia taamo ku'ikame puuua, te'ta Riosi Riosiwari ahpo erateriachitia. ⁶ Waikao aamo Koorintio mochikameo, wa'a uhjuramo o'ra teeme Tiitoo, i'noramichiopua aamo ku'iriao, Tiito wa'a kahtioi o'inetiameopua na'poakao. ⁷ Eemea, Riosie Weratiamechio, kaawe te'teretoamepua wa'asio, aamo wahjachi nayewiaopua tiameo, pepeneka nayewiamepua pu'kao, Eesusichi simiyame aamo nane'reka mochikaopua, taamooipua kaawe uuka tetewamepua. Wa'a te'tiapa eemea, kaaweruma erakoka kajupuapua pu'ka ku'iwa aamo na'poao.

⁸ Ki aamo nuureka chiamenia chiaao, nape kaawe erakoka aamo kuuwepame tetewinarenia, aamo ku'inariao, aamo o'ineriachitia wa'achitia. ⁹ Nane'riame teemea pu'kao, tewekachio tisia paarasatiaio, kihta iinuemechitia i'wa weeechi eenakamekopua, taamoo, ahpo paarasarichi te'teretamia, taamoo weemera ahjari ki'yakaopua, ahpo ahjama mochipuameopua, ki wahjamesi.

¹⁰ Ihpi ki'yao, eemekamerakaipua pahcha ku'imio erapakamea Eerusareni mochikameo, tisia tooremuka mochikamekopa Eesusichi paparameo. ¹¹ Ehpeopua pu'ka ku'iwao, aamo ajasepa ku'xae, kaawe e'raka kajupuapua wa'asi,

pu'ka aamoo, pukeri aamo o'ineriachitia.
¹² Riosiwichioo, te'ta kianarewakamera nateyamepua, kihta iinuekaio, paarasatiaio.

¹³ Ihji taamo wahjachi ku'yaa, ki taamo tooremuka itipipuawichio puuua, ohso kaawe napati taamo Eesusichi mochitoame, teere-puawichiopua. ¹⁴ Ehpeo eemea, iinuekapa ku'yamepua aamo wahjachio, nape meeriami ahkao, aamo wa'achi te'teresoopua tooremukao, aapoekamera aamo ku'imeripua tiameo. Wa'a te'teriame enesaa eeme, napati ahpo ku'yame enemapua, ¹⁵ Ehkoriami Iyoterichi chiiachitia: "Weeka i'ipakamea, ki u'matoame soparati-aitepua; ki weeka i'ipakameai, ki torewika itipimerikaitepua."

Tiito ahpo ahjama nokisiame tiame

¹⁶ Cheriwema ki'yaninia Riosio, no'ochitia erateriopua Tiitoo, pu'ka ku'iwa aamo na'poakemeriopua, kaaweruma neesetoteka.
¹⁷ Tiitoa, apoe wa'api siinarekapua wa'ao, pu'ka ku'iwa na'poaniameo, wa'achitia yaapi e'rapapua pu'kao tamochitia.

¹⁸ Tiito ahjamao, wa'achi uhjurenna teemea piirechi Riosichi pooni, tisia machiwame ti'tiopachio, puuua tisia kaawe masitiame Riosi tuuyewario. ¹⁹ Puuu wa'api uutiamepua tiameo, yooma ti'tiopachi mochikameea, taamo ahjama siimichiopua Eerusarenio uhjurarepua, pu'ka ku'iwa i'yetokao, taamo siimpoiopua. Puuu Eerusareni taamo i'toa ku'iwao, taamo Noono Riosi kaawe ihsiame tetewipuawichiopua, taamoopua tiameo, kaawe

e'raka na'poariopua, taamo wa'api kaawe e'rachi. ²⁰ Ihji yooma ti'tiopae uutiamea, taamo ahjama siimerikapua Eerusarenio, ki aaata taamo a'chi chaanemichiopua, i'ka ki ookapi toomi taamo i'tomeriopua, kaawe neesetokao. ²¹ Wa'a teeka inatesimeri teemea, pu'ka ku'iwa neesetokao, wa'a teekao yooma ti'tijoeria taamoo, Riosi tetewachiopua tiameo, te'ta iyoriamechitia tetewimichiopua.

²² Aamo Koorintio mochikameo, Tiito ahjamao piirechi uhjuraninia tiameo, taamoo pu'kao, tisia pu'sereka tekipaname no'o tetewiria Riosi tehkiwachio, ehpeo epeche pu'serepakamepua Riosi tehkiwao, aamoopua, tisia kaaweruma teetoame inamukapa Riosichio. ²³ Aaata Tiito oowe e'repuame iinatukesoo, oowe e'repuameko tuupuapua pu'kao, no'o ahjama tekipanamekopua aamowichioo. Wahjachi Riosichi poponiwa wa'a Tiito ahjama siimpameo, yoomahka ka'karumapua, Riosie Weratiame nayewatuame, ahkaoi tiopachiamiopua. ²⁴ Wa'a ajasisoopua pu'kao, pu'ka wa'a weruma ku'iwa na'poaniameopua, kuuwepapuapua pu'kao, i'ka Maseronia ti'tiopachiami e'enakameo, aamo tetewimichiopua pu'ka ku'iwao, pichiwa na'poatiamekopua pu'kao, yooma Eerusareni mochikame poponiwa pipiniwa tiameo, ku'ipuawichiowichiokoopua. Wa'a aamo noonowiriaopua tiameo, taamo aamo kaawe chaachapariaopua tiameo, pichiwa enemichiopua.

9

*Riosichi poponiwakame pipiniwakame
tiamewichio, toomi na'poaniame*

¹ Pu'ka toomi ku'iwa na'poapuamechi simiyameo, ki nakiyame eemeapa aamo tuuyepuameo, ² nane'riamenia aamoo, weekaeoi aamo tísia ku'inariamekopua. Neeeaa Maseroniam iohjoemeo, eepi chiiamenia, eeme Aakaya weeechi mochikameo, ki'ya o'inia tísia aaata ku'inareka mochikamekopua, aamo wahjachi Riosichi paparameopua. Wa'a aamo erakoamekopua aamoo tísia ku'inarekao, wa'achi erapakamepua tiameo, wa'a Maseronia weeechiami mochikameai. ³ Ki wa'a siinariapa pehjio, pu'ka uhjurania wa'ao, pu'ka aamo ku'iwa na'poaopua, kajumichiopua wa'asi, pu'ka aamo ku'iwao, i'wa Maseronia mochikameo, no'o nayeweriaopua wa'asi. ⁴ Ki siminarekamenia pehjio, ki suuwe erapuapuawichiopua aamoo, pu'ka ku'iwa na'poaniameopua, ki aamo kuuwepakame tewisoo. Wa'a tiiame no'o tewisoopua aamoo, tísia suuwe erapamii eemea. Puuu i'wa Maseronia o'inia no'o yeetoaai, wa'achi ijikimiipua, tísia suuwe erapakao, pu'ka aamo ku'iwa na'poao, kajukame tewipo tuuriopa. ⁵ Pukaepa pu'ka poponiwa pahcha uhjuramo orapakane, aamo ku'ika kajutepuaichiopua, aamo ku'iwa na'poao, pu'ka weruma ku'iwa ihkokewao, kajutiame manimichiopua wa'asi no'o asioio. Wa'a noonoisaa ke'chu no'o asiyoio, aamo kaawe

e'rachi noonowitiame enemapua, ki no'o aamo nuurewachi.

⁶ Nane'reka mochimitia i'kao: Aaata ku'ichi echakamea, paikapi i'ipamerikatepua; weere echakamea, weeka i'ipamerika tiiamepua. ⁷ Aaata ku'iwa ihkokiatepua, echayamekatepua. Paikapie ku'ikame enesaa, paikapi tooremuamewichio ahsepamapua ku'iriaa, weeka ku'iwa ihkokekamea, weeka tooremuamewichio ahsepameripua ku'iwaa. Yooma aaata ku'iwa ihkokenariamea, kehkisa ahpo ihkokenaria e'raria, ihkokepuapua; Riosia aamo ku'iwao, kaawe e'raka ihkokejeranipua. ⁸ Apoe Riosia aaata tesawa tiiame ku'yameo, ki nu'uti ku'imeripua pu'kao yooma ihta nakiwiaopua, epeche ku'yamepua tiameo, ahjae iinuepuawichiopua aaata tooremuame ku'ipuawichiopua, yooma ihta nakiwia tesawa te'tereka mochitoao. ⁹ Ehkoriam iyoterichio chiiachitia:

Taamo Noonoa, yomachi echakamepua ahpo tesiwewao,
 aaata ki apochi paparameopua pehjio,
 pukae ku'ipuaichiopua,
 aaata pu'ka tesiwewa nakiyameopua,
 apochi papapuawichioo,
 aaata pu'ka Riosi tesiwewa uukameo,
 ki wahjiamesi ahjameripua.

¹⁰ Riosia, aaata echimichioo, Riosi ihsiamepua iimori ki'yakao, pu'ka echisaopua tisia paarasatemichiopua taakeriao, u'matoame soparama aamo iinuemichiopua ko'kometio. Waikao puuu soparama u'matoame iinuemea,

soparame iinuemichiopua ahjae ku'ipuao, aaata ahpo wahjachi tísia tooremuameo. ¹¹ Puuu Riosie aamo nokisiriawichio ku'inarekao, Riosia amochio, epeche epecheche aamo ku'itenaremapua, aaataoipua, wa'a erapakaopua aamoo, Riosia aamo wa'a tiiopao, epeche epecheche aamo kaawe teerepamapua apochio. Wa'a tiiapua eemea, i'ka aamo ku'iwa i'toaopua Eerusarenio, ki ookapi enemeripua, cheriwema Riosi kiameria. ¹² Wa'a teekao, pu'ka ku'iwa i'topuameo, ki kooameche i'toai teerepuawichiopua. ¹³ Puuu aamo ku'iriaopua wahjawichioo, ma'chiame aamo tetewipamepua, te'ta Riosie Weratiamechi paparamekopua, aamoopua, Riosichikamera iyorika mochitoamekopua. Puuu Eerusareni pichikiameo wahjachiopua tiameo, aamo weruma ku'irae ku'itiamea, muuwaeme weruma cheriwema kiameripua Riosio, aamo Riosichi ka'karuma paparameo, aamo tísia kaawe noonowiriaopa. ¹⁴ Puuu yooma aamo ku'iwa kiatiamea tiameo, Riosi ahjama naewaiopua, tísia aamo kaawe e'reka nayewemapua Riosichio, Riosio tísia kaawe iintoriopua aamoeo. ¹⁵ Taamo Noono Riosio, cheriwema kiataria naaju, yooma ihta taamowichio iintorioopua, yooma aachin teeka eenariawichioopua i'ka weeichiopua, Riosikai tamochi ti'tijoechi tijoetuka. Pu'ka iintoriao teemea, ahkasi kiisi ahsepari iinuemee teemea, aachin teeka taamo te'ta tísia cheriwema kiamiao, ahkasi ki nu'unti tiiame iintoriopaopua Riosio, taamowichioo.

10

Paoro Riosie weratiamekapa ahpo iintomia

¹ Ehpeo neeea, no'o nayewaniame chanimane. Aaata wa'a mochikamea, no'oo suuwe e'raka nayewame teewameopua, wa'a aamo mochikachi kahtiaiopua tiopachio, nape no'o iyoteka nayewachio, kiisi suuwe e'raka nayewamekata neeea, tisia utewaeme nayewamekata neeea. Nape ehpeo neeea, Riosie Weratiamechitia aamo nayewemania, tesiwa aamo e'reka nayewaka, kihta utewa yoojorawa cheeka. ² Puuu no'o wa'a chaachapamea, kaawe enemiipua wa'a no'o asisoo, ki no'o nekame tiiame no'o chaanesaa, seenekachio wa'a tiiame chaanetiaania, tahpitika yoojoramaoinia chaanewaeo, pu'ka wa'a tiame nakiyame puuua. ³ Nape teemea, ki wa'a chaachapaka katewiamepua, ki i'ka weeechi eenamekopua taamo eratiaa. ⁴ Teemea riaorosi utewarirao, Riosi Riosiwarie nehpupaka taamo newipuame teemea, Riosi pichiwarie nayewaka, ki i'ka weeechi kateweniachitia. ⁵ Teemea pu'ka Riosi pichiwari te'ta kaawe teeremerie, puipame teemea taamo seepurawaopua, oowera ahpo ki waapisi inatame maayameopua, oowera maaewachiopua, yooma ihta Riosichi simiyameo, inatasaapua. Yooma taamo ahjae nehpupasiwaa, Riosie Weratiame taamo masitiamechee, taamo nehpupanare teemea. ⁶ Neeea wa'a asisaa, yooma kiatiamekapa na'poatiameo, aamo Riosi e'weka noonowiriao,

yooma katewemania waikao, yooma ihta a'chi teereniameopua Riosichio, ki e'wewa.

⁷ Aaata eemea, itapiti aampache tetewaka maayame eemea aaata tiiarao, ki aaata ahpo yooremina tiia tetewai. Aaataai te'ta ahpo Riosie Weratiamechi kaawe te'terio erakoamea, wa'achi taamo te'tereko erakoame enemeripua.

⁸ Neeea taamoo, te'ta Riosie Weratiamee ajawatiameko tuuyaio, kihta suuwe erapame neeea pu'ka cheekao, taamoo, aamo kaawe yoramiakamera ajawatiamekapa teemea, kihta Riosichi aamo eerina teeremichio uhjuratiame teemea, wepira makotoka aamo wewemerichitiaeopua.

⁹ Neeea no'o iyoterichio, ki aaata ahpo majochaniame, e'rejeraninia. ¹⁰ Aaata wa'a chaachapamea, tisia no'o pehtiamer nayewameko tuuyamea no'o iyoterichio, nape wa'a kahtiapao aamo ahjamao, kihta tahpitika chiiame tuuwamekoio, no'o nayewiaio kihta nateyameko tuuwaio, ¹¹ nape wa'a enasaa neeea, amochitia teerema neeeai, tahpitika yoojorawa naewakao, ki maaenai neeea. Puuu aaata wa'a chaachapamea nane'remetepua, no'o iyoterichi cheeriachitia, wa'api no'o teeremerikopua pu'ka ahjamao, no'o ahjama wa'a e'enakameo, wa'achi te'teremerikopua puai.

¹² Teemea ki wa'achi te'tiamepua, puuu ahpo wa'api kaawe nayewamechitiakoo. Puuu, epeche weruma enenariamepua ki piirechi te'teriachitia; puuu wa'a eraniamea, ki ijinatame nokayapua. ¹³ Teemea ki wa'achi erakoamepua, aaata epeche weruma eraniameo, i'ka Riosiwi-chio tehkiwachiopua, Apoe Riosi ihsiriamekopua

i'ka tehki taamo ki'yakaopua, ahkaoi taamo tee-totekaopua, ahkasi aamo Koorintio mochikachi-ami i'yetokaopua, i'ka te'ta kaaweruma Riosi tuuyewariopua. ¹⁴ Teemea taamo amochi e'enariaa, ki se'wi e'enakame teemea Riosi taamo teetojerachio, Riosikamera iiintokamepua eenechi wa'a u'pakao, pukeri o'inia pahcha simiyachi, wa'ami taamo u'poipopua, i'ka te'ta Riosi kaaweruma tuuyewari Eesusichi simiyame, nayewatuniameopua. ¹⁵ Teemea piirechi tekipanariao, ki teeme nokario chaachapanariamepua. Ohso kaawe teemea, aamo muuwepakame enesoo Eesusichi paparameo, aamo ku'inariame teemea aamo waapiami sewinachiami waminakaopua, i'ka Riosie taamo teetoa Riosi te'ta kaaweruma tuuyewario, Eesusichi simiyame nayewatuniameopua, nape oowera ku'ikache. ¹⁶ Wa'a aamo wa'a tiiame ku'isacheopua, epeche waanami siimpanariame teemea, i'ka Eesusichi simiyameopua newipatewa, nape sewinachi ki piirechi nayewaturiachi, ki raampata teeremichiopua aaata nayewaturiachiopua pahcha.

¹⁷ Aaata werumatanariamea, Riosikamera werumatametepua, Riosio tísia iiintoriopua ah-powichioo, ahpo Taana Eesusieo. ¹⁸ Taamoe wa'api kaawe iiintorio tuuniamea, Riosiwichoo, kiisi nateyamepua; nape apoe Riosikamera taamo kaawe iiintorio tuusoo, ki teesa nateyamekaitepua.

11

*Eesusichi simiyame ki pichiwaka
na'nayewatuame*

¹ Ehpeo, ehpeche ku'itapi no'o anachassaa kaawe enemii eemea, i'ka ki inatachitia iiweta no'o nayeoiopua. Nane'renania nane'ria, no'o anachaka keepuamekoo, nape ehpeche ku'itapioi, no'o anachaka keepupuapua.

² Neeea aamo wa'ina e'ramenia, aamo wa'api kaawerumawichio, aaata noonora ahpo maara ki aaata tijoe ahjama neewijerachitia pehji wa'inamechitia. Neeea aamoo, ka'karuma ne'netenariamenia Riosie Weratiameo, kihta a'chitiame ki kaawe te'teriame. ³ Neeea aamoo wa'inamepua, aamo Eesusi Riosie Weratiamechi iyoriao, aamo sewina erapatepuame seewiapa. Neeea aamoo majawenania wiskueniameo, ehkoriami Satanasio, siinoiye wisikueriachitia ehkoriami Eewa tewaniameopua oowitiame; neeeea aaata wa'ao, Eesusichi simiyame masitiameo, se'wi teeka aamo masitio e'ramenia, kiisi pichiwaka chaachapame.

⁴ Eemea wisikueeka mochitoniamepua, aaata wa'amahka enasoopua peenia cheeka masitekao, sewina tiame masitioopua ki no'o aamo masiteriachitia Eesusichi simiyameo, ikanati pichikiamekopua aaataoi peenia cheeka masitiopao. Eemea ikanati uuyamepua tiameo, se'wi masiteniameoipua, ki Riosi Riosiwarichi simiyame. Eemea wa'achitia tiame ikanati uuyamepua, sewina teeka ahpo newipuapuameopua tatakorichio, ki taamo te'ta aamo masiteriachitia. ⁵ Neeea pu'ka se'wi ma'masitiamechio, ki no'o epeche nu'utiko e'ramenia, ohsotia neeeea epeche no'o e'ramenia ki pu'ka te'te ahpo peenewarieme erakoachitia,

te'ta Riosichi simiyameopua. ⁶ Neeea, ki te'ta ye'kamejuarenia nayewakao, nape no'o Riosichi simiyame machiyao, te'ta penipakamenia. Eemea ma'chiame nane'riamepua pu'kao, taamoo a'chitiao machenasiriopua, ma'chiame aamo nayewesikao.

⁷ ¿Ki kaawe iintokamekosa neeea, ki uunarekapa aamo no'o ihkokiao, Riosie newitoniamechi simiyame aamo mochikachi nayewatuaio? ¿Ki kaawe iintokamekosa neeea, aamokamera epeche kaawe tetewika masitekapa yooma itapiti Eesusichi simiyameo, aamoo, epeche kaawe teetopamichiooiopua Riosichio? ⁸ Neeea pirenachi ti'tiopachiami ko'kometikamerae, no'o ku'itiai aamo masitekamenia. ⁹ Wa'a Koorintio ihsainia masitekao, itapiti nakiyainia Riosichi tehkiwa teetopuawichioo, kihta aaata itanekamenia, Maseronia o'inia e'enakame poponiwa, ahpokaawe e'rachi no'o ku'ikamepua, yooma ihta no'o nakiyaopua, i'ka tehkichi no'o teetoachio. Neeea, nooe no'o neesetokamepua, kihta itanariapa amochio, neeea no'o tiao, wa'api teetomeripua. ¹⁰ Neeea, puuu no'o wa'a teetomia yomachi Aakaya weeechi kihta itakao, te'ta pichiwapua, no'oo te'ta pichiwa Riosie Weratiamechi teetoachitia. ¹¹ ¿Aatia wa'a teeretotarenia, kihta ku'iwa itanesikao? ¿Ki aamo nakiyapa ki no'o ku'ijeramenia? Ki puuupua. Nane'riame Riosia no'oo, tisia aamo nakiyamekopua.

¹² Neeea no'o teetoao, wa'api teetonariame neeea, pu'ka taamochitia nokisiame erakoameopua Riosichio, ki ihta iinuemichiopua

taamoo, ki kaawe nokayo tuukao, i'ka Riosichi masitiao, taamo toomitunario nokayo tuukao.

¹³ Wa'a nokayame ti'tijoea, ki pichiwari Riosiwichio tekipanamepua, wiskuamepua, ki pichiwa chaachapame. Puuu ti'tijoea, Riosie Weratiamee ahpo ajawatiameko erakoowiamepua.

¹⁴ Puuu wa'a te'tiaa, ki sewina nokayamepua Satanasi ihsiao, Satanasio, wa'a ihsiamekopua, tamochi enasaapua, kaawerumaka chiiamepua.

¹⁵ Satanasiwichio tekipanameai, ki sewinatiame nokayamepua Satanasichitiao. Puuua, Riosi ka'karuma chiia, masitiameka chaachapamepua. Nape kajuyachi taawechiopua, ahpo i'ya tewimapua, Riosi kokosarieo.

Paoro aiwa Apoe Eesusie weratiamechitia

¹⁶ Neeea, Riosie Weratiamee weratiamepua, kiisi aaata ki inatame neeea. Nape no'o ki inatame erakonioipua, anachaka no'o keepupuapua ku'witapioi, ki inatameka cheeka nayewachio. ¹⁷ Ihji no'o naewamiaa, oowera ki inatamechitia nayewamane pu'kao, Apoe no'o Paamira, ki wa'a cheemiipua.

¹⁸ Muuwaeme ahpo wa'api aiwamechitia, wa'achitia no'o aiwiameka cheema neeeai, nape oowera ki inatamechitia. ¹⁹ Eemea, jtisia machiyamekapao, aaataoi ki ijinatame pichikeka keepuame eemea!, ²⁰ ahkasioi tisia ki kaaweruma aamo masitioipua pu'kao, ahkasioi tiameo tisia yooreka keepuamepua pu'kao. Puuu wa'a nokayamea, ahpokamera utewachi natetepuawichio, tekipanamepua. Puuua ahkasi aamooiopua, weweka ichikokiamepua itapiti

aamo iinuekao. Wa'a nokakaopua tiameo, tisia ujuwatiame nuuramepua, aamoo ahpo ijinuwarachitia, tisia utewaeme nayewaka aamo nuuriamepua. ²¹ ¿Teemeai, wa'akosa te'teremepua, epeche kaawekosajoarepua naaju, pu'ka te'ta na'ara nokayamechitia? Ka'ipua.

Pu'ka wa'a nokayameo, ki suuwe e'rame enesoopua ahpo oisa e'rekao, wa'achi ki suuwe e'ramechitia nayewama neeeai, oowera ki inatamechitia. ²² Eureo ti'tijoeko chaachapasoo, ¿ki eureo neeeai? Isaeri ti'tjoeriko chaachapasoo, ¿ki isaeri neeeai? Aurani o'inia ti'tijoesirio chaachapasoo, ¿ki Auranichi eenakame neeeai, tijoetusiwachio? ²³ Puuua Riosie Weratiame nookiameko tuusoo, ¿ki epeche iintokamekosania Riosie Weratiamewichioo, no'o oijerameka chiiamekai? Nape ki no'o aiwiamenia, wa'a tiiatio. Neeea, epeche tekipanamenia Eesusichio; karichioi, epeche yachatiamenia; wepiwaoi, epeche wepitiamenia; ki ookapisa amori meritiae, ahjakamenia. ²⁴ Isaeri ti'tijoeeo, marikisa simiyame wepitiamenia, ooka weerewachi wewepuameo, piiripi toiteka. ²⁵ Paisa simikameo, weruma kuhsie wepitiamenia; seenepi simikameopua tiameo, tehtee papaka tisia aiwatetiamenia; paisa maapori tiiachi no'o tetewikamenia pa'wechioi, pawekakera motasoopua, piwiteme ikitiaméo, wa'a ikitioio, piie taawe piie tukawari anachamenia neerochio, pa'wechi; ²⁶ Neeea, eepi ahkaoi oikamenia, ki ookapi maapori tiiame aiwaka, i'ka eee tiiamechitia: aakichi paatewa

maaporichi; ichikoamee maaporichi; no'o tetejimarichi maapori ikiwame; seesenu ti'tijoechioi maapori ikiniame; muuwari mochiwachi, maapori; ooruchiami oiwa maapori; pa'wechiami oiwa maapori; ki pichiwari poponiwachi maapori. ²⁷ Tísia utewaeme tekipanakamenia, seenekachiopua, kiisi kochika maapori tiiopa; neeea tísia toorewioi, machikamenia, paramuniaoi tísia aiwakamenia; eepi chorowaio, ki teeweka tekipanakamenia; tuurawioi tísia aiwakamenia; ki wisasoriekapao, tísia aiwakamenia.

²⁸ Wa'a ikiyainia tiameo, ti'tiopachiami Riosichi paparakameopua, tísia utewa e'rakamenia aachin, no'o neesetomiaopua pu'kao. ²⁹ ¿Aatanakosa epeche aiwakamepua, ki kajume tiameoipua tehkio, ki neeéche? ¿Aatanakamerapu epeche na'aretiameaa, aatanakamerapu epeche nekamutetiamepua ki neeé? ³⁰ Yooma ihji no'o nayewariaa, aaata ki inatamechitia nayewariao, kii ki inatamechitia tetewipuawichio cheekamenia, ki no'okamera epeche ye'kamechitia tetewipuawichiooi, e'raka nayewakamenia. No'okamera kaawe nayewaniachio noooeo, ki nooekamera epeche kaawe ye'kameko tuukamenia. Ohso kaawe neeea, Riosi noochi inisiameko e'ramania, noochi ye'katesikaopua no'o masitesiao. ³¹ I'ka no'o chiaio, yooma no'o tetewakame Riosia, te'ta pichiwakopua pu'kao. Apoe Eesusi taamo Paamirakamera Noonora, apoekamerapua, te'ta kaawe nayewapuamea, ahkasi ki kajuyame taawechisi. ³² Seenepi simikameo neeea,

chapipuai newikamenia, nape ki no'o ye'karie. No'o Raamahko ihsioio, wa'a muuwarichi yawichia, Aareta tewaniame te'ta yawichie weratiamea, ahpo soontaroe no'o inatiaipua wa'a mochiwachi puuyaniachio, no'o chapisa karichi yachamichioopua. ³³ Nape aaata wa'a ko're sa'michi kariwaemea, weruma waarichi no'o yahchaka ma'chipakapua, sa'mi yeewachipo ma'chisio, wa'a iintoa wanamina no'o tekipukapua ma'chi. Wa'asa yooraka newipatetiania wa'ao. Puuu wa'a mochiwachi no'o ikitiamea, Riosikamera iintokamepua, ki nooe ye'karichikamera.

12

Itapiti teteitewa ne'netetiamē

¹ Simitekaonia, no'o kaawe nayewaniachio, kittha kaawekoi no'o wa'api kaawe nayewaniameo, itapiti Riosie no'o tetewiteretia kochirewachi, nayewamane. ² Neeea ki'yamio, oosa mariki aampa naao paaumpari i'toachiopa, ahkasi paika tiiachi tewekachi i'totiamekania, no'o weerewama i'totiameo ki nane'riamenia, ki no'o weerewama i'totiameo, pu'kao apoeche Riosikamera nane'riamepua pu'kao. ³ Nape pichiwa wa'a i'totiamenia, weerewamao ki weerewamaoi, ki nane'riamenia. Pu'kao, Riosiche nane'renapua. ⁴ Wa'a no'o i'totiaachio, Riosi taamowichio kateweriachikapua, ki teesa peeniatiamē tiiachi, wa'ao inamukane itapiti naawesari, nape pu'ka naawesario ki aaata chaninuretiane. ⁵ Neeea, pu'ka kochirewachi no'o tetewariao, kaawe nayewamania, no'oo ki

aaatakoio, Riosio wa'a ahpo tísia peeniatiwachi no'o i'toriopua; nape neeee, ki no'o kochirewachio, no'o ki ye'kameche uuka nayewamania.
6 Nape no'o wa'api kaaweruma nayewakainia, ki aaata ki inatamechitia nayewame enemiinia, no'o nayewaopua pichiwakopa. Nape ki no'o weruma uuka nayewamenia, ki aaata no'o werumachitia tetewijerapa.

7 Pukaepa neeee, ki weruma no'o uumichiopua, pu'ka no'o kochirewachi tetewitetiameo, Satanasi reesisetiamenia, itapiti ki kaawe yorapuaichiopua no'oo, weerewachio.
8 Neeea no'o Paamirao, paisa simiyame itaniame neeeapa, i'ka no'o weerewachi aiwaka yasitoao, no'o puhjemichiopua,
9 nape Apoe Eesusia senepi no'o itanioio, chaachaniamepua: "Neeea amochio soparama teewiamenia aamo ku'imiao, kihta eerina teeremichiopua, aamo noochi tekipanao; wa'a teekao amochi no'o tetewipuawichiopua, no'o te'ta utewario, a'chitiaoí ki eerina teetoka simitiamekopua no'o tehkiwao." **10** Wa'a teetoame enesoo no'o Paamirao noochi, kaawe e'raka teetoamenia, yooma ihta a'chi tiame tesawa ikiyao, naatichitia, no'o na'ara chaanewa, ka'chi ikime eraniame, yooma ihta a'chikoi yoraniame tísia aiwatekao, yooma ihta no'o tehki ttiame ikiwame. Yooma pu'ka aiwari no'o ikiyoipua, te'ta Apoe Paamira utewariraa, noochi enesiamepua ku'ipasika.

Paoro ki Eesusie weratiameko chaachapawa

¹¹ Neeea, ki inatameka chaaninia chiaao, nape eemepua ki no'o kaawe chaachapaka wa'a no'o chanitiamepua. Nape neeea ki nooe no'o kaawe nayewametepua, eemekamera puuua, no'o kaawe nayewame te'teriamea. No'oo kitakoio, neeea ki epeche nu'utikaitenia pu'ka te'ta ahpo Eesusie ajawatiamekoo, chaachapameo. ¹² Neeea eepi naaniatiame inisikamenia noochio, no'oo pichiwa Riosie weratiamekoo, naati no'o iintoriachitiaopua: ki ku'itapisi no'o tekipanaka ihsia Eesusichio, amochiopua kaawe te'teremichiopua, Eesusie no'o kiasiwaopua, kokoriame yachapatesika ki maaenari peenia ihsiwa. ¹³ Wahjachi tiopachiamio Riosichi paparakamea, aapoe ahpo wa'api kaawe erakowachi no'o ku'ikamepua, nape neeea aamoo, no'o ku'inarioio ki no'o ku'ijerakamenia, ki amochi petenariapa itapiti no'o tesiwatia ki no'o iinuekao. Neeea ki no'o ku'ijerariawichoo, no'o cheriwejeraninia. Neeea aamo tiopachi mochikameo, ki epeche wicipa tetewamenia aamoo, wahjachi ti'tiopachi mochikamechio.

¹⁴ Ehpe aamo tuuyamenia, no'oo wa'a siimeri kahtiamekopua wa'asi, amori yooma katewesa. Ihji no'o wa'a simiyaa, paisa enemeripua wa'asi, neeea ki peterenariapa amochio, ki unariamenia no'o ku'iwao, nookeamera aamo ku'inariamepua, itapiti Riosichi simiyameeopua. Aaata tatanaraa, ki aapoekamera i'yamepua ko'kometio, ahpo noonowichoo; noonorakamera ihsiamepua ahpo tatanawichoo, ko'kometi i'yanekao. ¹⁵ Pukaepa neeea aamo noonochitiao, neekamera resipanariamepua aamowichoo,

ahkasioi mukiwachisio, kihta no'o ku'ijerapao. Nape epeche no'o ihsioio aamowichioo, ¿epeche no'o nakiyame enetare eemea?

¹⁶ Nape a'chitioi no'o eranioipua, kihta ku'iwa petereka yasitokamenia amochio. ¡Naakonakosaoi, ki no'o nakiriopa aamo ku'iwao, no'o aamo wiskuiame maaena eemea? ¹⁷ Ka'íi, ki wa'atepuia. ¡Naakonakosa no'o uhjurariaa wa'a, aamo wisikuaka itanekamepua itapitikosa? ¹⁸ Tiistoi piirechi ahjama no'o uhjurariaa, ¿wisikuekosa aamo itanekamepua ku'iwa?

¹⁹ ¿Taamo aamo wihkuekame maaenakosa eemea, neipa epeche weeka itanariapa? Kiisi wa'a e'rabe teemea. Yooma taamo nokariaopua, chaachapariaopua tiameo, yooma Apoe Riosi ne'niachi ikitiamepua, te'ta Riosie Weratiamechi, te'teriamechitia. Yooma taamo yoorariaa, aamokamera epeche aamo Riosichi utewarepamichio, noonowitiame puuua. ²⁰ Nape seewenania wa'a no'o eenoio, seenekachioi ki yoomahka kaawe te'tereniaopua, no'o aamo te'terejeriachitiaopua. Seewiame neeee aamoo, tisia no'o aamo yoojoramia amochi eenameko, erakomiao. Seenekachio eemea wa'a erakomapua, weeka itapiti ahpo wenejiniame te'teriapa, i'kachitia: ahpo aamo nekamucheniamie aaata itapiti epeche tiiopua wa'achi teerenarewa, ahpo nekakoniame, ahpochiche inataniame, ki kaaweruma naewaniame aaatachio, ki kaawe iiintorio tuuwame, ahpo weruma uuyame, wa'a tiopachio ki Riosi nakiyachitia tahpitika nokiwame. ²¹ Seewenania tiame aamoo, pu'ka ki'yami

o'inia kiisi kaawe aamo nokaka mochitoriao, ki yoomahka aamo katewetiame teimiaopua Riosichio. Wa'a te'teriame aamo tewisaania, tisia suuwe aamo erapamania Riosichio, neeee tisia kaawe aamo nayewakamekapa no'o oiriachiamio. Soparame tehpe iinueme eemeapa aamo ka'karuma enepamiaopua, yooma iinya aamo nokayaopua toaká, ki ka'karuma pahkotaka nawajiwaopua, ihtaoi suwepori nokiwameoioopua tiame.

13

Paoro kajuyachi tuuyewa teepotari tiame

¹ Ihji wa'a no'o enamiachio, paisa simiyamechipua. Peerei katewiamechitia, paika nakiyame pichiwatameo, wa'achitia teeremerikate neeeeai, wa'a asisaa. ² Wa'a aamo cheekame neeeapa, oosa oyaiopua wa'ao, eenechi wa'a een aio, ki teesa utewaeme terimeriko. Ehpeoi, eenechi wa'a chiiamenia, yooma pu'ka pukeri o'inia iinya noonokame tatakorikao, yooma pu'ka neipa tatakorikameoi tiameo, ki nu'uti terimania pu'kao. ³ Waikapa noochi tetewimeri eemea, no'oo te'ta Eesusi Riosie Weratiamee weratiamekopua, wa'a tiiapa neeee, Riosie Weratiamechitia, aamo utewaeme terimania, pu'ka Riosie Weratiame ahpo terimiao, noochi kahtiamekopa. ⁴ Eesusia wiroriameka teerekameaipua meriniaio, te'ta ki nu'uti utewariemeai wa'a teerekamepua. Pukaepa pukae te'ta utewarie eenechi ahjakame Eesusia, ahpo wa'api te'ta Riosi utewarie. Wa'achitia teeme Eesusie ajawatiamea, weeka

itapiti aiwaka nokisiameai, te'ta Riosi utewarie ku'isiniame teemea, anachaka nokisimichiopua Riosi Taanarachi simiyame aamo masitekao.

⁵ Kaawe ne'nepuapua amochio, aatia tiiarepua amochio, pichiwa Eesusichi paparamekoopua aamoo. ⁶ Ki nane'riame eemea Riosie Weratiameo, amochi yasitoamekopua, te'ta pichiwa Eesusichi paparame enetioopua?

⁶ Taamooi eemea ka'karuma taamo tetewisaa, kaawe enemiipua, te'ta pichiwa Eesusichi paparamekoopua. ⁷ Teemea eepi aamowichio itayamepua Riosichio, ki tatakorichi ruhjimichiopua aamoo. Teemea kiisi taamokamera ka'karuma te'ta tetewijeramepua, Riosi kaaweruma tuuyewari Eesusichi simiyame taamo aamo masitekamekapao, ohso kaawe aamokamera, te'ta ka'karuma tetewijerame teemea Riosichi te'teretowao, pe'yachi aaata wahjachio taamoo, taamo wiskuameko teewamekoi. ⁸ Wa'a chaachapamea ki pichiwai wa'a chaachapamepua, taamoo, te'ta Riosi pichiwarichi chii, mochitoamekopapua. Wa'a te'tiame teemea, ka'chitia aaata wihkueme te'tiame teemea, ki teesa Riosichi iyoriamekapa.

⁹ Wa'a te'tiapa teemea kaawe erakoame tamochio, aaata wahjachio no'o nanarichi tiiao, tesiwe e'reka no'o tetewamekoio, teeme aamo masiteriao epeche pewatiame enepariopua Riosichio, tisia pukachi aamo paparaopua. Wa'a aamo te'terepamichioopua teemea, senepi taawechi epeche epecheche Riosichi itakame teemea Riosichio. ¹⁰ Pukaepa ki wa'a kahtiaionia pehjio, utewaeme cheeka

aamowichio iyotenania, wa'atiaonia, wa'a no'o enasoopua, kihta no'o cheemichiopua itapiti utewaemeo. Neeea no'o Paamira Eesusieo, aamo Riosichi te'terewakamera te'ta pepenitemichio, weratiamenia, ki aaata aamo pihtunamichioopua, itapitiahka amochi eina teeretekao, aamo Eesusichi kaawe te'terepuao.

¹¹ No'o Riosichi poponiwa pipiniwa tiame, i'ka no'o kajuyachiopua iyotiao, kaawe erato- jeraninia aamoo, ahkasi ahsepari ka'karuma enepachiopua Riosichio, epeche epecheche pe- watiame enepaka. No'o aamo tuuyeriachiche inatatopuapua, kaawe aamo, ahpo nakika mo- chitoka, napatika tiiame. Ta'iria mochito- mitia eemea, kihta a'chi erakoka iikachio. Wa'a teeka mochitosaa eemea, Riosi nakiya- chitia, amochi teetomeri eemea, ta'iria yasiwa iikachiopua tiame. ¹² Ahkaoi aamo teepo- tiaio Riosichi te'teriamea, aamo koorepaka teepotepuapua ti'tijoea, ooweru enesaa ahpo chuchukaoi. ¹³ Yooma Riosichi piipakame no'o ahjama mochikamea, aamo teepotenapua tiame, yooma aamoopua, Riosichi poponiwaopua pip- iniwaopua tiame. Wa'a te'terepuapua naaju.

¹⁴ Neeea amochio, Eesu Riosie Weratiameo, ahpo te'ta kaawerumari teerejererenania amo- chio. Eemeopua tiame taamo Noono Riosi nakira, amochi teetoka, ohjoejeraninia, amochi teeretokapua tiameo, Riosi Riosiwario. Wa'a te'teretosa eemea, tisia kaawe enema eemea.

Wa'asi kajuyamenia i'ka no'o iyotiao. Weruma cheriwema naaju wa'asio.

**Riosia Warijio Nayewani Ahpo Tisiwa
Kaaweruma Tuuyewari
Huarijío: Riosia Warijio Nayewani Ahpo Tisiwa
Kaaweruma Tuuyewari New Testament**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huarjjio

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
c8002ff9-eafc-5d29-b2c7-a847cdca6c74